

KZ-Gedenkstätte Neuengamme

Ausstellungen
Begegnungen
Studienzentrum

KZ-Gedenkstätte Neuengamme Jean-Dolidier-Weg 75 21039 Hamburg

Einde van het jaar-circulaire aan de oud-gevangenen van het concentratie-kamp Neuengamme, familieleden en nabestaanden en de vriendenkring van het herinneringscentrum

Dr. Detlef Garbe
Direktor

Telefon: 040 | 428 131 - 511
Telefax: 040 | 428 131 - 525
detlef.garbe@kb.hamburg.de

Hamburg, 11.12.2015

Geachte dames en heren, lieve vrienden,

het jaar 2015, dat nu tot einde loopt, bood een reeks van ronde jubilea: in mei de 70ste herdenking van het einde van de oorlog en de bevrijding van de concentratiekampen - en tegelijk de 10de verjaardag van de opening van het nieuw ontworpen herinneringscentrum (met studiecentrum) op het terrein van het vroegere gevangenkamp; begin november volgde de 50ste verjaardag van de inauguratie van het Internationale Monument in Neuengamme. Dit was de aanleiding voor een receptie waarop de Senaat van Hamburg had uitnodigt; tijdens deze receptie herinnerden oud-burgemeester Dr. Henning Vorscherau en verschillende sprekers aan de lange weg en de vele obstakels, die moesten overwonnen worden, voordat in Neuengamme waardig aan de slachtoffers kon herinnerd worden en een leerplek kon ontstaan.

Voor het bovengenoemde jubileum in mei - dat door de Vrije en Hanzestad Hamburg en de Duitse Bondsregering sterk werd gesteund - kwamen niet alleen vele honderden familieleden uit Europa en overzee, maar ook 50 overlevende van het KZ Neuengamme naar het herinneringscentrum, de jongste was 84 en de oudste 101 jaar oud.

Velen, die om gezondheidsredenen de reünie niet konden bijwonen, vervolgden - in Australië als in de VS - het evenement via live-stream op internet. Het was geplant, dat Victor Malbecq uit België, sinds 1990 covoorzitter en sinds 2013 voorzitter van de Amicale Internationale KZ Neuengamme (AIN), een toespraak zou houden. Maar het lot had anders besloten: deze toegewijde strijder tegen de vergetelheid overleed enige weken eerder. Zijn erfenis blijft bestaan. De AIN koos in november Ambassadeur en retraite Jean-Michel Gaussoit uit Frankrijk tot zijn opvolger. Met de zoon van Jean Michel Joseph Gaussoit, die eind april 1945 in het buitenkamp Wöbbelin is overleden, staat voor de eerste keer een vertegenwoordiger van de tweede generatie aan het roer van de AIN. Maar met Janusz Kahl uit Polen als covoorzitter staat nog een oud-gevangene aan zijn zijde.

Naast de discussies met getuigen, de internationale jeugdvergadering *"Remember Bullenhuser Damm"* - de deelnemers hiervan kwamen uit Radom, Eindhoven, Paris, Messina en Hamburg - en de conferentie met het onderwerp *"Slachtoffers en plaatsen van wraakacties in de bezette gebieden van Europa"* was opnieuw het

forum "de toekomst van de herinnering" met vertegenwoordigers van de tweede en derde generatie een accent van de 70ste herdenkingsdag. De resultaten werden in een blog gepresenteerd: "Reflections on Family History Affected by Nazi Crimes" (<http://rfhabnc.org/>) Deze blog zal een permanente dialoog tussen de leden van de opvolgende generaties mogelijk maken. Een voortzetting van het forum is dus ook voor de herdenking in mei 2016 geplant.

De genoemde conferentie stond in verband met de raadhuis-tentoonstelling van dit jaar: "Gedeporteerd naar het KZ Neuengamme. Strafacties van Wehrmacht en SS in het bezette Europa". Deze tentoonstelling hadden wij in samenwerking met organisaties uit Meensel-Kiezezegem (België), Murat (Frankrijk) en Putten (Nederland) uitgewerkt; zij werd vanaf 15 januari tot 6 februari getoond en was van een uitgebreid begeleidend programma voorzien. In de loop van het jaar volgden verschillende en talrijke activiteiten. In het geheel heeft het herinneringscentrum meer dan 280 seminars, projecten en evenementen gerealiseerd. Het centrum nam ook deel aan "de lange nacht van de musea" en de "erfgoeddag". Het aantal bezoekers groeide opnieuw, wij rekenen met meer dan 100.000 bezoekers tot het einde van het jaar - en daar zijn onze dependances nog niet eens meegerekend. In verband hiermee groeide ook het aantal rondleidingen voor schoolklassen en andere groepen. In Hamburg organiseert alleen de Kunsthalle meer educatieve evenementen.

We zijn erg blij erover, dat tegen het eind van het jaar twee mobiliteits-centra ("Elbe-Werkstätten" en "Sprungbrett") een duurzame coöperatie en samenwerking met het herinneringscentrum hebben opgenomen, om ons bij het terrein-onderhoud, in de cafetaria - en later misschien ook bij de verzorging van seminaries - te steunen.

Ook werkten wij weer aan tentoonstellings- en vernieuwingsprojecten van andere herinneringscentra mee, vooral aan de plaatsen van vroegere buitenkampen van Neuengamme. Ook waren wij betrokken bij de herdenkingsplaats voor deserteurs en andere slachtoffers van de nationaalsocialistische militaire jurisdictie, de inau guratie vond plaats op 24 november op de Stephansplatz in de binnenstad van Hamburg.

Onder de publicaties, die dit jaar door het herinneringscentrum werden uitgegeven, verdienen de volgende een speciale vermelding: boekdeel 16 van de reeks "Bijdragen over de geschiedenis van de nationaalsocialistische vervolging in Noord-Duitsland" met het onderwerp "herinneringscentra en geschiedenispolitiek"; de door mevr. Katharina Hertz-Eichenrode uitgewerkte tentoonstellingsbrochure "Gedeporteerd naar het KZ Neuengamme. Strafacties van Wehrmacht en SS in het bezette Europa" en de onder medewerking van Dr. Oliver von Wrochem - in samenwerking met de Körberstichting en het landelijke instituut voor lerarenopleiding en schoolontwikkeling - uitgewerkte compilatie "Rechteloosheid, Verzet, Deportatie 1933-1945 en de toekomst van de herinnering in Hamburg". Tegen het eind van het jaar verschijnt onder de gezamenlijke redactionele verantwoordelijkheid van Prof. Dr. Günter Morsch en mij nog het eerste nummer van de nieuwe tijdschrift "Concentratiekampen. Studies over de geschiedenis van het NS-terreur" met het onderwerp: "Misdaden in de eindfase van de Tweede Wereldoorlog - tussen ondergang-chaos en uitroeiingsprogramma." Uitgever is de samenwerkingsverband van herinneringscentra.

Voor de formidabele steun, die we dit jaar weer hebben gezien, dank ik U zeer. In naam van alle medewerkers en medewerkers van het herinneringscentrum KZ Neuengamme wens ik U prettige feestdagen en voor 2016 het allerbeste, vooral gezondheid en vrede,

met hartelijke groeten, Uw

Dr Detlef Garbe